

Šta donosi novi Zakon o elektronskom fakturisanju

Izvor: Paragraf

Zakonom o elektronskom fakturisanju („Sl. glasnik RS“, br. 44/2021 - dalje: Zakon), koji je donela Narodna skupština Republike Srbije na Devetoj sednici Prvog redovnog zasedanja u 2021. godini, 28.4.2021. godine se određuje krug subjekata ovlašćenih za pristup i korišćenje podataka koji su dostupni u sistemu elektronskih faktura, kao i uslovi i način pod kojima datim podacima mogu da pristupaju određeni subjekti sa javnim ovlašćenjima.

U pripremi teksta Zakona pored Ministarstva finansija učestvovali su i predstavnici Ministarstva privrede, Ministarstva trgovine, turizma i telekomunikacija, Poreske uprave i Privredne komore Srbije.

Zakonom se uređuju izdavanje, slanje, prijem, obrada, čuvanje, sadržina i elementi elektronskih faktura, u transakcijama između subjekata javnog sektora, između subjekata privatnog sektora, odnosno između subjekta javnog i subjekta privatnog sektora i druga pitanja koja su od značaja za elektronsko fakturisanje (član 1).

- **Elektronska faktura (e-Faktura)** - zahtev za isplatu po osnovu transakcija sa naknadom, svaki drugi dokument koji utiče na isplatu, odnosno visinu isplate, faktura koja se izdaje za promet bez naknade, kao i primljene avanse, koji su izdati, poslani i primljeni u strukturiranom formatu koji omogućava potpuno automatizovanu elektronsku obradu podataka preko sistema elektronskih faktura.

Primenom sistema elektronskih faktura trebalo bi da postane transparentnija svaka obaveza obračunavanja poreza na dodatu vrednost, što će omogućiti kontrolu i uvid u one transakcije u pogledu kojih ne postoji obaveza elektronskog fakturisanja. Cilj je da se umanjí jaz kod poreza na dodatu vrednost i umanjenju rizika od poreske evazije, kao i povećanju uspešnosti naplate poreza.

Poreskoj upravi biće omogućen pristup podacima iz sistema elektronskih faktura, u skladu sa zakonom propisanim nadležnostima. Pristup podacima imaće isključivo ovlašćena lica iz Poreske uprave, što će biti precizno uređeno

Pravilnikom o načinu i postupku registrovanja za pristup sistemu elektronskih faktura, načinu pristupanja i korišćenja sistema elektronskih faktura i određivanju subjekata koji su ovlašćeni da pristupe podacima dostupnim u sistemu elektronskih faktura.

- **Sistem elektronskih faktura** - informatičko-tehnološko rešenje kojim upravlja centralni informacioni posrednik i preko koga se vrši slanje, prijem, evidentiranje, obrada i čuvanje elektronskih faktura. Sistem elektronskih faktura može da koristi subjekt javnog sektora i subjekt privatnog sektora po uspostavljanju tehničko-tehnoloških uslova.

Uvođenje elektronskih faktura u zakonodavni okvir, kao izabrana opcija, neophodno je radi harmonizacije propisa Republike Srbije sa pravnim tekovinama Evropske unije, što predstavlja obavezu Republike Srbije prema SSP.

Zakon stupio na snagu 7.5.2021. godine, a podzakonski akti predviđeni Zakonom doneće se u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

- **Subjekt javnog sektora** - označava opšti nivo države u smislu zakona koji uređuje budžetski sistem (*Zakon o budžetskom sistemu - „Sl. glasnik RS“, br. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - ispr., 108/2013, 142/2014, 68/2015 - dr. zakon, 103/2015, 99/2016, 113/2017, 95/2018, 31/2019, 72/2019 i 149/2020*), odnosno javno preduzeće u smislu zakona koji uređuje javna preduzeća (*Zakon o javnim preduzećima - „Sl. glasnik RS“, br. 15/2016 i 88/2019*), koje nije obuhvaćeno opštim nivoom države;
- **Subjekt privatnog sektora** - obveznik poreza na dodatu vrednost, osim subjekta javnog sektora.

Svi privredni subjekti imaju mogućnost da direktno pristupe sistemu elektronskih faktura i besplatno da koriste sistem.

Privredni subjekti koji šalju i/ili primaju velike količine faktura moći će da se povežu putem API-a na sistem elektronskih faktura i da masovno šalju i/ili primaju elektronske fakture.

Povezivanje na API će predstavljati jednokratni trošak, u smislu prilagođavanja

sopstvenog sistema, kako bi ga upodobili za povezivanje, a sama konekcija se ne naplaćuje.

Što se tiče informacionog posrednika, da bi neko dobio saglasnost biće dužan da ispuni minimum uslova koji će biti propisani podzakonskim aktom, a samo dobijanje saglasnosti biće besplatno, navodi se u obrazloženju Zakona.

Primena zakona

Predviđeno je da uvođenje elektronskih faktura bude fazno i za privatni i za javni sektor:

Od 1.1.2022. godine

- **Subjekti javnog sektora imaće obavezu da prime i čuvaju elektronsku fakturu** izdatu u skladu sa Zakonom, kao i obavezu izdavanja elektronske fakture drugom subjektu javnog sektora;
- **Subjekti javnog sektora imaće obavezu da elektronski evidentiraju obračun poreza na dodatu vrednost** u smislu člana 4. Zakona (odredbama člana 4. Zakona propisana je obaveza elektronskog evidentiranja obračuna poreza na dodatu vrednost u sistemu elektronskog fakturisanja kako u transakcijama uz naknadu, tako u transakcijama bez naknade). Aktom ministra nadležnog za poslove finansija bliže se uređuju način i postupak elektronskog evidentiranja obračuna poreza na dodatu vrednost u sistemu elektronskih faktura.
- **Subjekti privatnog sektora biće u obavezi da izdaju elektronsku fakturu subjektu javnog sektora**, u skladu sa Zakonom.

Od 1.7.2022. godine

- **Subjekti javnog sektora** biće u obavezi da izdaju elektronsku fakturu subjektu privatnog sektora.
- **Subjekti privatnog sektora** biće u obavezi da prime i čuvaju elektronsku fakturu izdatu od strane subjekta javnog sektora, kao i elektronske fakture izdate od strane subjekta privatnog sektora.

Od 1.1.2023. godine

- Počinje primena odredaba Zakona koje se odnose na **obavezu izdavanja i**

čuvanja elektronske fakture u transakcijama između subjekata privatnog sektora.

- Počinje primena **elektronskog evidentiranja u vezi sa transakcijama iz člana 4. Zakona** (posebna obaveza elektronskog evidentiranja obračuna poreza na dodatu vrednost), osim transakcija u kojima je jedna od strana subjekt javnog sektora.

Subjekti koji imaju obavezu izdavanja elektronske fakture

Odredbama člana 3. propisana je obaveza elektronskog fakturisanja u transakcijama između subjekata javnog sektora, između subjekata privatnog sektora, odnosno između subjekata javnog i subjekata privatnog sektora, kao i izuzeci koji se odnose na promet dobara i usluga na malo, promet dobara i usluga koji se finansira iz sredstava međunarodnih okvirnih sporazuma i dr.

Kako stoji u obrazloženju Zakona, obaveza elektronskog fakturisanja se odnosi na sve transakcije između subjekata privatnog i javnog sektora (dalje: B2G transakcije), kada se sa jedne strane javljaju pravna lica i preduzetnicima koji su obveznici poreza na dodatu vrednost u smislu zakona koji uređuje porez na dodatu vrednost, a kao druga strana subjekt javnog sektora, kao i na transakcije između pravnih lica, odnosno preduzetnika (dalje: B2B transakcije), u slučaju kada je i izdavalac i primalac elektronske fakture obveznik poreza na dodatu vrednost.

Shodno članu 3. Zakona, obavezu izdavanja elektronske fakture imaju:

- subjekti privatnog sektora po osnovu međusobnih transakcija;
- subjekt privatnog sektora po osnovu transakcije sa subjektom javnog sektora;
- subjekt javnog sektora po osnovu transakcije sa subjektom privatnog sektora;
- subjekti javnog sektora po osnovu međusobnih transakcija;
- poreski punomoćnik stranog lica u Republici Srbiji, u smislu propisa kojima se uređuje porez na dodatu vrednost, po osnovu transakcija sa subjektima privatnog i javnog sektora.

Izuzetno obaveza izdavanja elektronske fakture ne postoji za:

- **promet na malo i primljeni avans za promet na malo u skladu sa zakonom koji uređuje fiskalizaciju;**
- **ugovornu obavezu usmerenu prema korisnicima sredstava iz međunarodnih okvirnih sporazuma;**
- **nabavku, modernizaciju i remont naoružanja i vojne opreme, nabavku bezbednosno osetljive opreme, kao i sa njima povezanim nabavkama dobara, usluga ili radova.**

Programsko rešenje za upravljenje, slanje i primanje elektronskih faktura

Članom 5. Zakona uređuje se koja lica imaju obavezu korišćenja sistema elektronskih faktura za potrebe izdavanja ili primanja elektronskih faktura, kao i elektronskog evidentiranja, kao i na koji način mogu pristupiti sistemu elektronskih faktura.

Omogućeno je i korišćenje sistema elektronskih faktura za lica koja nemaju obavezu izdavanja elektronskih faktura, ali bi im ovako pojednostavljena procedura izdavanja faktura olakšala poslovanje.

Predviđena je mogućnost da se sistemu elektronskih sistema pristupi **direktno**, ili da se za ove potrebe **angažuje posebno lice** (informacioni posrednik) koje ima saglasnost ministra za poslove finansija za obavljanje poslova izdavanja, evidentiranja, obrade, slanja, primanja i čuvanja elektronskih faktura i prateće dokumentacije posredstvom sistema elektronskih faktura.

• **Informacioni posrednik** – je pravno lice koga, posle dobijene saglasnosti ministarstva nadležnog za poslove finansija, subjekt javnog sektora može u skladu sa ugovorom angažovati za usluge izdavanja, evidentiranja, obrade, slanja i primanja elektronskih faktura i prateće dokumentacije, a subjekt privatnog sektora i dobrovoljni korisnik sistema elektronskih faktura može u skladu sa ugovorom angažovati za usluge izdavanja, evidentiranja, obrade, slanja, primanja i čuvanja elektronskih faktura i prateće dokumentacije.

Sistem elektronskih faktura obavezno koriste:

- **subjekt javnog sektora**, neposrednim pristupom sistemu elektronskih faktura za izdavanje, slanje, prijem i čuvanje elektronskih faktura,
- **subjekt privatnog sektora**, neposrednim pristupom ili putem informacionog posrednika koristi sistem elektronskih faktura za izdavanje, slanje, prijem i čuvanje elektronskih faktura.

Izuzetno **drugo pravno lice ili preduzetnik** koji ima obavezu izdavanja, odnosno primanja računa u skladu sa posebnim zakonom, može pristupiti i koristiti sistem elektronskih faktura za izdavanje, slanje, prijem i čuvanje elektronskih faktura, neposredno ili putem informacionog posrednika.

Aktom ministra nadležnog za poslove finansija bliže se uređuje način pristupanja i korišćenja sistema elektronskih faktura, kao i subjekti koji nisu obuhvaćeni čl. 4. i 5. ovog zakona, a koji su ovlašćeni da pristupe dostupnim podacima u sistemu elektronskih faktura u smislu stava 6. ovog člana.

Čuvanje elektronskih faktura

Odredbama člana 15. uređuju se rokovi i način čuvanja elektronskih faktura.

- Elektronske fakture izdate ili primenjene od strane subjekta javnog sektora čuvaju se u sistemu elektronskih faktura - trajno;
- Elektronske fakture izdate ili primljene od strane subjekta privatnog sektora čuvaju se u roku od 10 godina od isteka godine u kojoj je izdata elektronska faktura;
- Elektronske fakture izdate od strane subjekta privatnog sektora mogu da se čuvaju u:
 - sistemu elektronskih faktura
 - sistemu informacionog posrednika.

U slučaju **sprovedenog postupka stečaja, likvidacije ili prinudne likvidacije nad informacionim posrednikom**, elektronske fakture koje je informacioni posrednik čuvao u ime subjekata privatnog sektora prenose se Centralnom

informacionom posredniku.

Aktom Vlade bliže se uređuju uslovi i način čuvanja elektronskih faktura, način obezbeđivanja verodostojnosti i integriteta sadržine faktura u papirnom obliku, kao i uslovi i način stavljanja na uvid elektronskih faktura na osnovu zahteva nadležnog organa.

Verodostojnost porekla i integritet sadržine elektronske fakture obezbeđuje se od njenog izdavanja do isteka roka do kojeg postoji obaveza njenog čuvanja izdavanjem u formatu propisanim Zakonom, kao i čuvanjem u formatu pogodnom za elektronsko čuvanje dokumenta.

Subjekt privatnog sektora koji je izdao, odnosno primio elektronsku fakturu može **odštampati elektronsku fakturu u jednom ili više primeraka** do isteka roka za obavezno čuvanje elektronskih faktura, na način koji obezbeđuje verodostojnost porekla i integritet sadržine odštampane fakture. Faktura u papirnom obliku smatra se autentičnom i posle isteka roka za obavezno čuvanje elektronskih faktura.

Inspekcijski nadzor i kaznene odredbe

Inspekcijski nadzor nad primenom ovog zakona u pogledu usklađenosti elektronskih faktura sa srpskim standardom elektronskog fakturisanja kao i u pogledu utvrđivanja i naplate javnih prihoda vrši **ministarstvo nadležno za poslove finansija**.

Izdavalac elektronske fakture, primalac elektronske fakture i informacioni posrednik dužni su da u cilju nesmetanog vršenja inspekcijskog nadzora omoguće licu koje vrši inspekcijski nadzor, uvid u podatke o poslovanju, poslovnu dokumentaciju, prateću tehničku opremu i uređaje koji su u vezi sa obavezama propisanim ovim zakonom.

- **Pravno lice - subjekt privatnog sektora, odnosno javno preduzeće** - novčana kazna u iznosu od 200.000 do 2.000.000 dinara;
- **Preduzetnik - subjekt privatnog sektora** - novčana kazna u iznosu od 50.000 do 500.000 dinara;
- **Odgovorno lice pravnog lica** - subjekta privatnog sektora, odnosno javnog

preduzeća, novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara ako:

- povredi obavezu izdavanja elektronske fakture;
- koristi podatke koji su dostupni u sistemu elektronskih faktura u svrhe koje nisu propisane ovim zakonom;
- ne primi elektronsku fakturu u skladu sa ovim zakonom;
- ne izvrši plaćanje elektronske fakture u skladu sa ovim zakonom.

• **Informacioni posrednik** - novčana kazna **u iznosu** od 200.000,00 do 2.000.000,00 dinara.

• **Odgovorno lice informacionog posrednika** - novčana kazna u iznosu od 50.000 do 150.000 dinara:

- pružanjem usluga izdavanja, evidentiranja, obrade, slanja, primanja ili čuvanja elektronske fakture i prateće dokumentacije ugrozi bezbednost i funkcionisanje sistema elektronskih faktura.

• **Pravno lice - subjekt privatnog sektora** - novčana kazna u iznosu od 200.000 do 2.000.000 dinara:

• **Odgovorno lice pravnog lica** - subjekta privatnog sektora novčanom kaznom u iznosu od 50.000 do 500.000 dinara.

• **Preduzetnik - subjekt privatnog sektora** - novčanom kaznom u iznosu od 50.000 do 500.000 dinara

- ne čuva elektronsku fakturu u skladu sa ovim zakonom.